

Australia i Oceania

- Australia i Oceania zajmują Środkową i południowo- zachodnią część Oceanu Spokojnego
- pod względem wielkości powierzchni i ludności stanowi najmniejszą część świata
- obszar zajmuje powierzchnię 8,6 mln km²,
- zamieszkuje go 29 mln osób
- Oceanię dzieli się na 4 grupy: Nową Zelandię, Melanezję, Mikronezję, Polinezję

Obraz Australazji otrzymany przez połączenie zdjęć satelitarnych National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA) i cyfrowych danych wysokościowych

UKSZTAŁTOWANIE POZIOME

Melanezja:

Nowa Gwinea, Archipelag Bismarcka, Wyspy Salomona, Nowa Kaledonia, Nowe Hybrydy, Fidżi

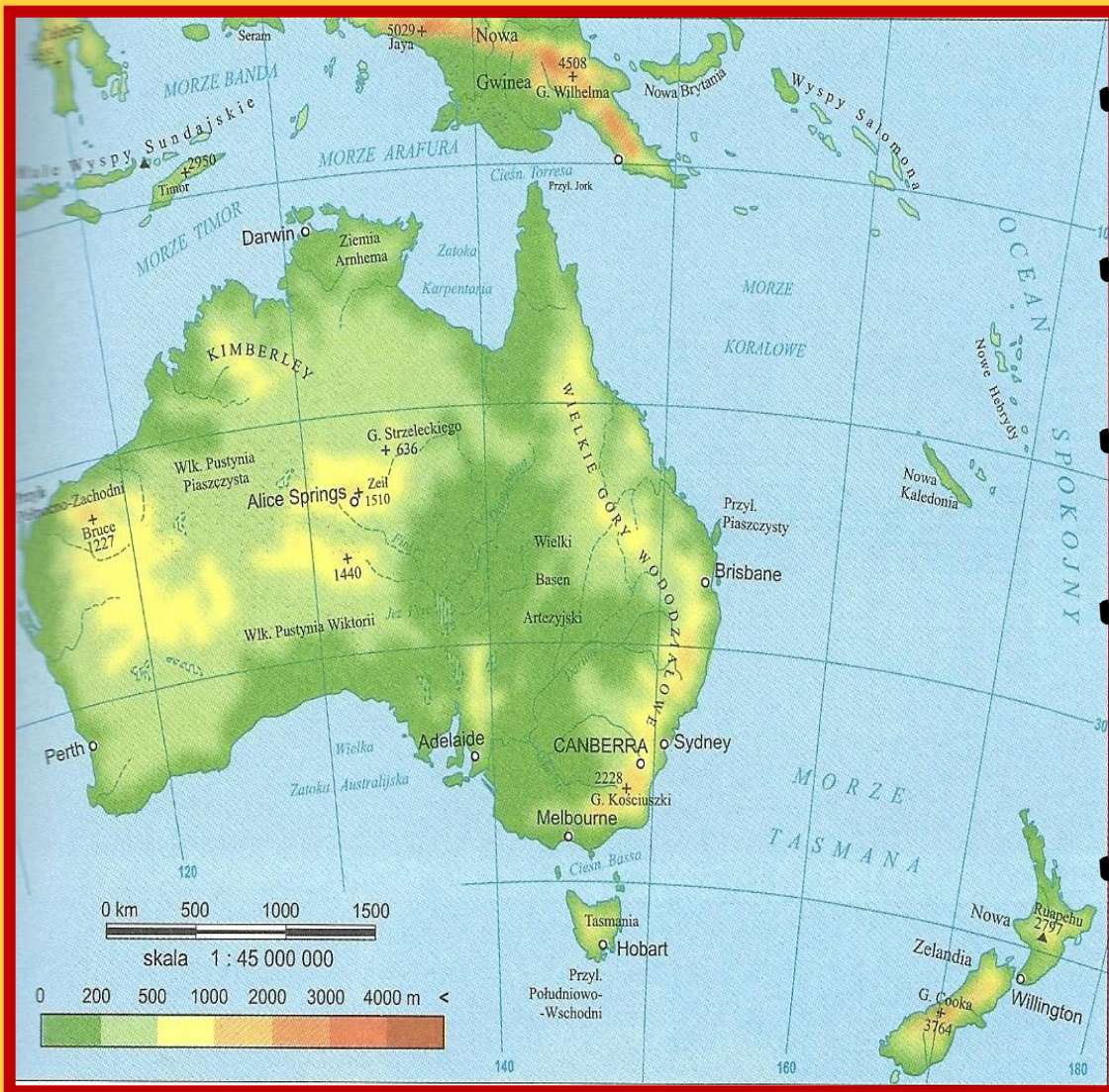
Mikronezja:

Mariany, Karoliny, Wyspy Marshalla, Wyspy Gilberta, Ellice, Nauru

Polinezja:

Hawaje, Wyspy Line, Feniks, Tokelau, Samoa, Tonga, Wyspy Cooka, Towarzystwa, Tubuai, Rapa, Markizy

Australia

- ✓ powierzchnia kontynentu 7704 tys. km²
- ✓ rozciągłość południkowa 3150 km, z Tasmanią 3680 km
- ✓ rozciągłość równoleżnikowa 4000 km
- ✓ słabo rozwinięta linia brzegowa (współ, 2, Europa 5)
- ✓ Wybrzeża północne _ bagniste, namorzynowe, południowe-klifowe
- ✓ Od cieśniny Torresa po Przylądek Piaszczysty rozciąga się Wielka Rafa Koralowa (długość 2027 km, szerokość od 2 do 150 km)

Ukształtowanie poziome

Oceany i morza oblewające Australię

N : Morze Timor, Morze Arafura

E : Ocean Spokojny z Morzem Koralowym i Morzem Tasmana

W: Ocean Indyjski

S: Ocean Indyjski

Zatoki:

Wielka Zatoka Australijska, Zatoka Karpentaria

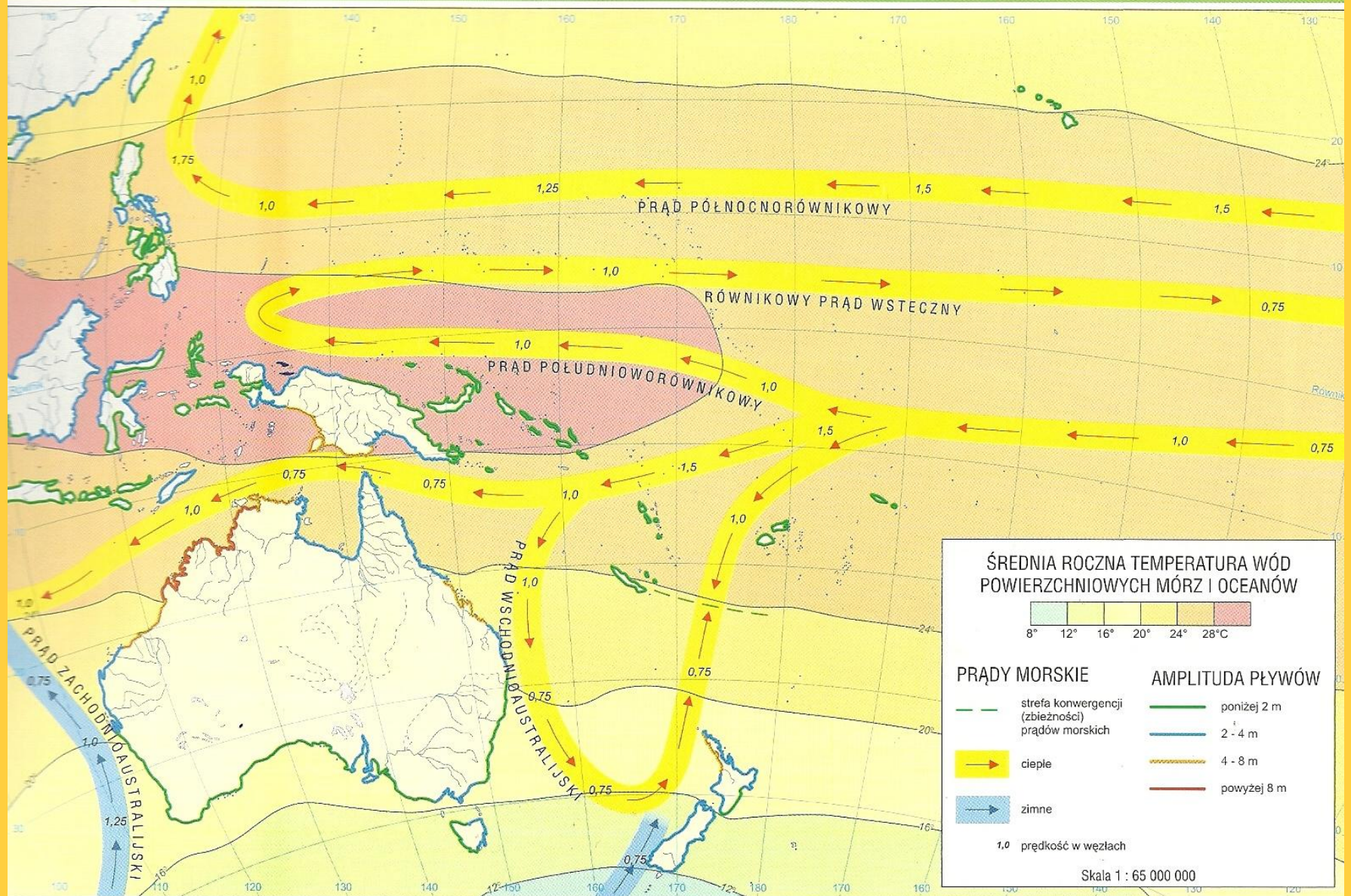
Półwyspy:

Ziemia Arnhema, Jork, Kimberley

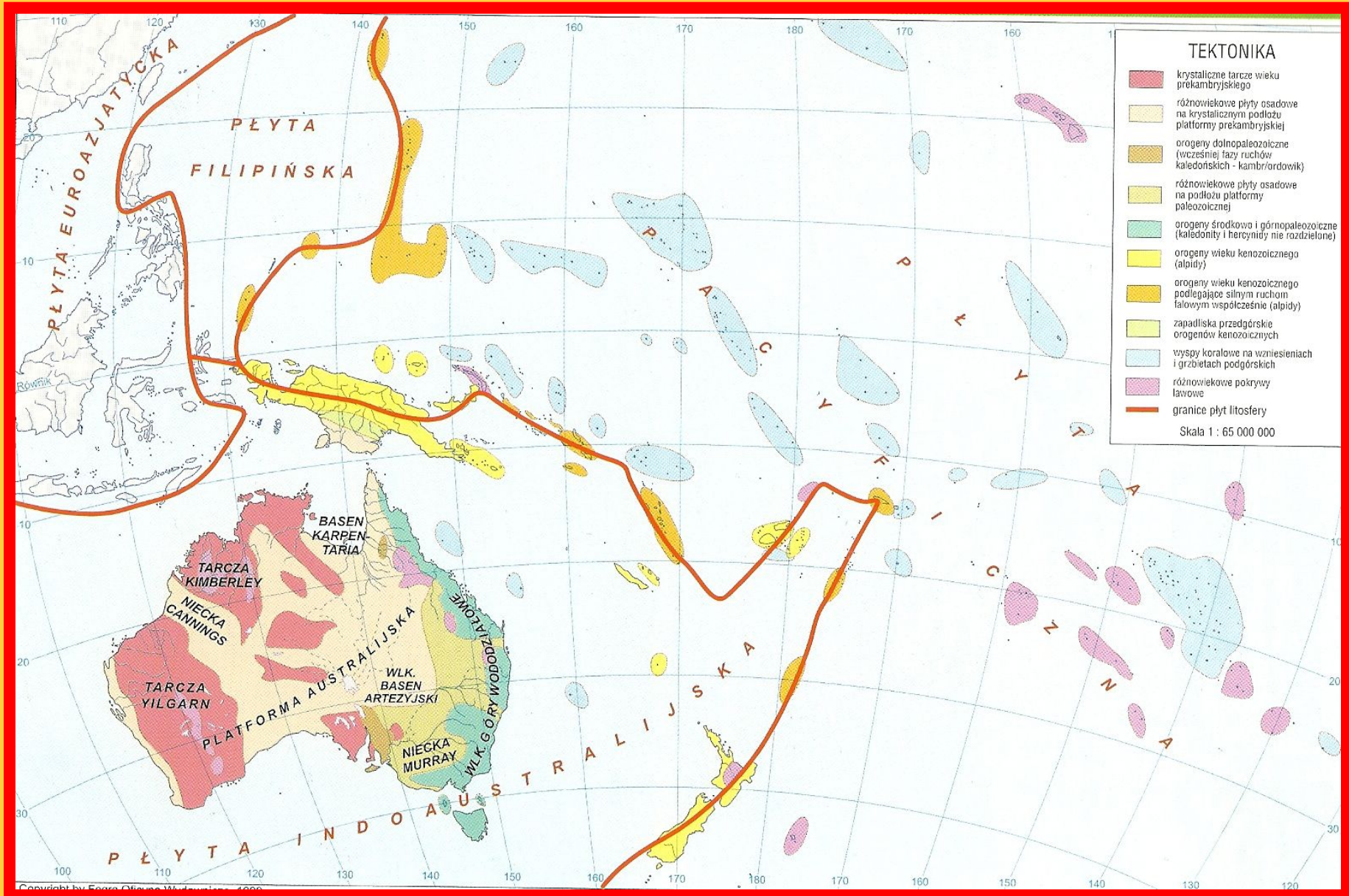
Australazja - najdalej wysunięte punkty

	STAŁY LĄD		WYSPY	
	Współrzędne geograficzne	Nazwa i położenie geograficzne	Współrzędne	Nazwa i położenie
Północ	10°41' S	Przylądek Jork (York) Australia	28°25' N	Kure Stany Zjednoczone, Hawaje
Południe	39°08' S	Przylądek Wilsons Promontory Australia	49°40' S	Wyspa Antypodów Nowa Zelandia
Zachód	113°09' E	Przylądek Steep Australia	77°41' E	Saint-Paul Terytorium zamorskie Francji
Wschód	153°39' E	Przylądek Byron Australia	105°28' W	Sala y Gomez Chile

PRĄDY MORSKIE I PŁYWY

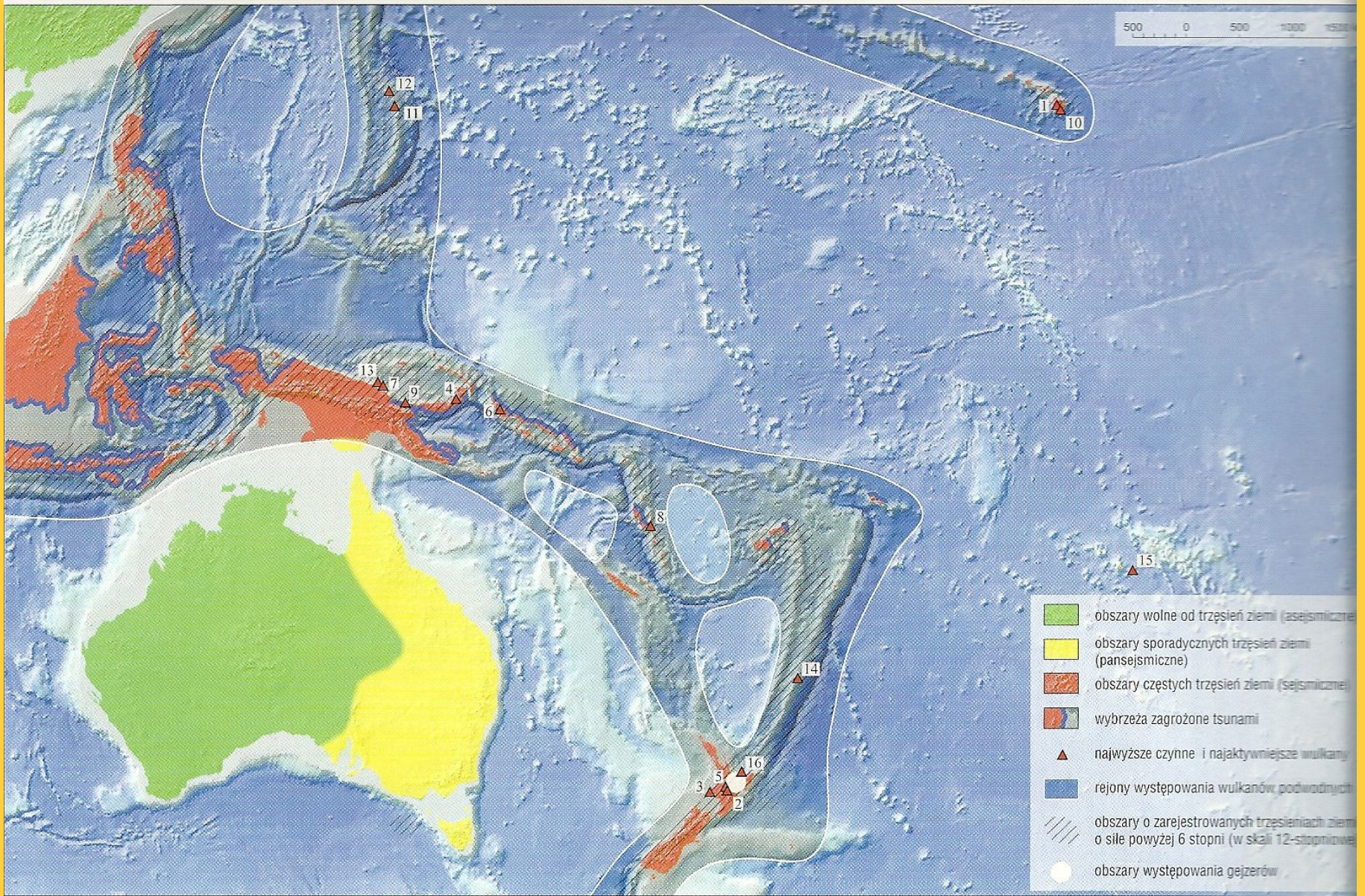

Tektonika Australii i Oceanii

SEJSMIKA I WULKANIZM

Najwyższe czynne wulkany w Australazji

Nr	Nazwa	Wysokość (m n.p.m.)	Ostatnia erupcja (rok)	Wyspa/Państwo
1	Mauna Loa	4170	1984	Hawaje/Stany Zjednoczone
2	Ruapehu	2797	1997	Wyspa Północna/Nowa Zelandia
3	Egmont	2518	1755	Wyspa Północna/Nowa Zelandia
4	Ulawan	2334	1993	Nowa Brytania /Papua-Nowa Gwinea
5	Ngauruhoe	2291	1977	Wyspa Północna/Nowa Zelandia
6	Bagana	1991	1972	Bougainville/Papua-Nowa Gwinea
7	Manam	1807	1998	Manam/Papua-Nowa Gwinea
8	Ambrym	1334	1979	Ambrym/Vanuatu
9	Long	1280	1993	Long/Papua-Nowa Gwinea
10	Kilauea	1222	1990	Hawaje/Stany Zjednoczone
11	Agrihan	965	1990	Agrihan/Mariany Północne/ Stany Zjednoczone
12	Asuncion	857	1992	Asuncion/Mariany Północne/ Stany Zjednoczone
13	Bam	685	1960	Bam/Papua-Nowa Gwinea
14	Raoul	516	1965	Raoul/Kermadec/ Nowa Zelandia
15	Mehetia	435	1981	Mehetia/Wyspy Towarzystwa/ Polinezja Francuska
16	White	321	1999	White/Nowa Zelandia

Sejsmika i wulkanizm Australii i Oceanii

- ❖ północno- zachodnia część Oceanu Spokojnego to region trzęsień ziemi:
Nowa Zelandia, Nowa Kaledonia, Wyspy Salomona , Archipelag Bismarcka ,
Nowa Gwinea
- ❖ rodzaje trzęsień ziemi:
  - tektoniczne - związane z ruchami górotwórczymi i przesuwaniami płyt litosfery
  - wulkaniczne
- ❖ tsunami
- ❖ wyspy pochodzenia wulkanicznego: Wyspy Salomona, Mariany, Archipelag Bismarcka

Cechy ukształtowania pionowego Australii i Oceanii

- najniższa część świata- średnia wysokość 340 m n.p.m/ świat 874m n.p.m
- 4/5 obszaru leży poniżej 500 m n.p.m
- obszary o wysokości ponad 2000 m n.p.m stanowią 1% powierzchni
- najwyższym wzniesieniem jest Jaya 5029m n.p.m (Nowa Gwinea),
najwyższym wzniesieniem kontynentu jest Góra Kościuszki 2230 m n.p.m
- najniżej położonym obszarem jest skorupa solana Jezioro Eyre
12 m p. p.m

Wielkie Góry Wododziałowe: długość 4000 km, sfałdowane w orogenezie kaledońskiej i hercyńskiej, najwyższym pasmem są Alpy Australijskie – z rzeźbą wysokogórską ze śladami zlodowaceń plejstoceńskich (G. Kościuszki 2230m n.p.m)

Wyżyna Australijska: zajmuje ponad połowę powierzchni kontynentu, fundament stanowi prekambryjska tarcza , która została wydźwignięta kilkaset metrów ponad Niziny Wewnętrzne, w obniżeniach występują pustynie: Wielka Pustynia Piaszczysta, Wielka Pustynia Wiktorii, Pustynia Gibsona

Niziny Wewnętrzne: podłoże tego obniżenia stanowią utwory archaiczne przykryte osadami morskimi paleozoiku, mezozoiku i trzeciorzędu oraz utwory eoliczne. Na znacznej powierzchni występuje rzeźba pustynna. Występuje tu największy basen wód artezyjskich. Nizinę rozcina gęsta sieć rzek okresowych.

Czynniki klimatotwórcze Australii i Oceanii

- ❖ położenie na półkuli południowej po obu stronach zwrotnika Koziorożca
(najcieplejszym m-s jest styczeń)
- ❖ zwartość lądu, słabe rozczłonkowanie utrudnia przenikanie mas oceanicznych do wnętrza kontynentu
- ❖ południkowy przebieg Wielkich Gór Wododziałowych na wschodzie oraz krawędź Wyżyny Zachodnioaustralijskiej na zachodzie stanowią istotną barierę klimatyczną
- ❖ zimne prądy morskie Oceanu Indyjskiego opływające zachodnie i południowe wybrzeża
- ❖ układ stałych ośrodków barycznych
- ❖ północno- zachodnie wybrzeża nawiedzają cyklony tropikalne zwane willy- willy (2-4 razy w ciągu roku)

Zasoby wodne

- najuboższy kontynent pod względem zasobów wodnych
- obszary bezodpływowe stanowią 61% powierzchni kontynentu
- do zlewiska Oceanu Spokojnego należy 9 % powierzchni
- do zlewiska Oceanu Indyjskiego należy 30 % powierzchni
- dział wodny stanowią Wielkie Góry Wododziałowe
- stałe rzeki występują tylko w pasie wybrzeży, większość stanowią rzeki okresowe i epizodyczne
- duża liczba jezior bezodpływowych, których misy wypełniają solniska np. jezioro Eyre
- duże znaczenie mają wody podziemne w basenach artezyjskich, które zalegają pod 1/3 powierzchni kontynentu

SIEĆ RZECZNA

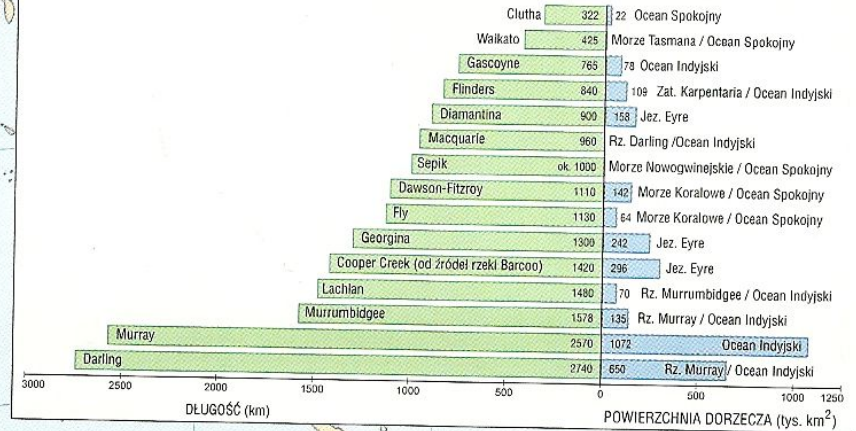
SIEĆ RZECZNA AUSTRALAZJI

Zlewiska:

- Oceanu Spokojnego
- Oceanu Indyjskiego
- obszary bezodpływe
- rzeki stałe
- rzeki okresowe
- wodospady (objaśnienia w tabeli)
- granice regionów hydrograficznych

Skala 1 : 40 000 000

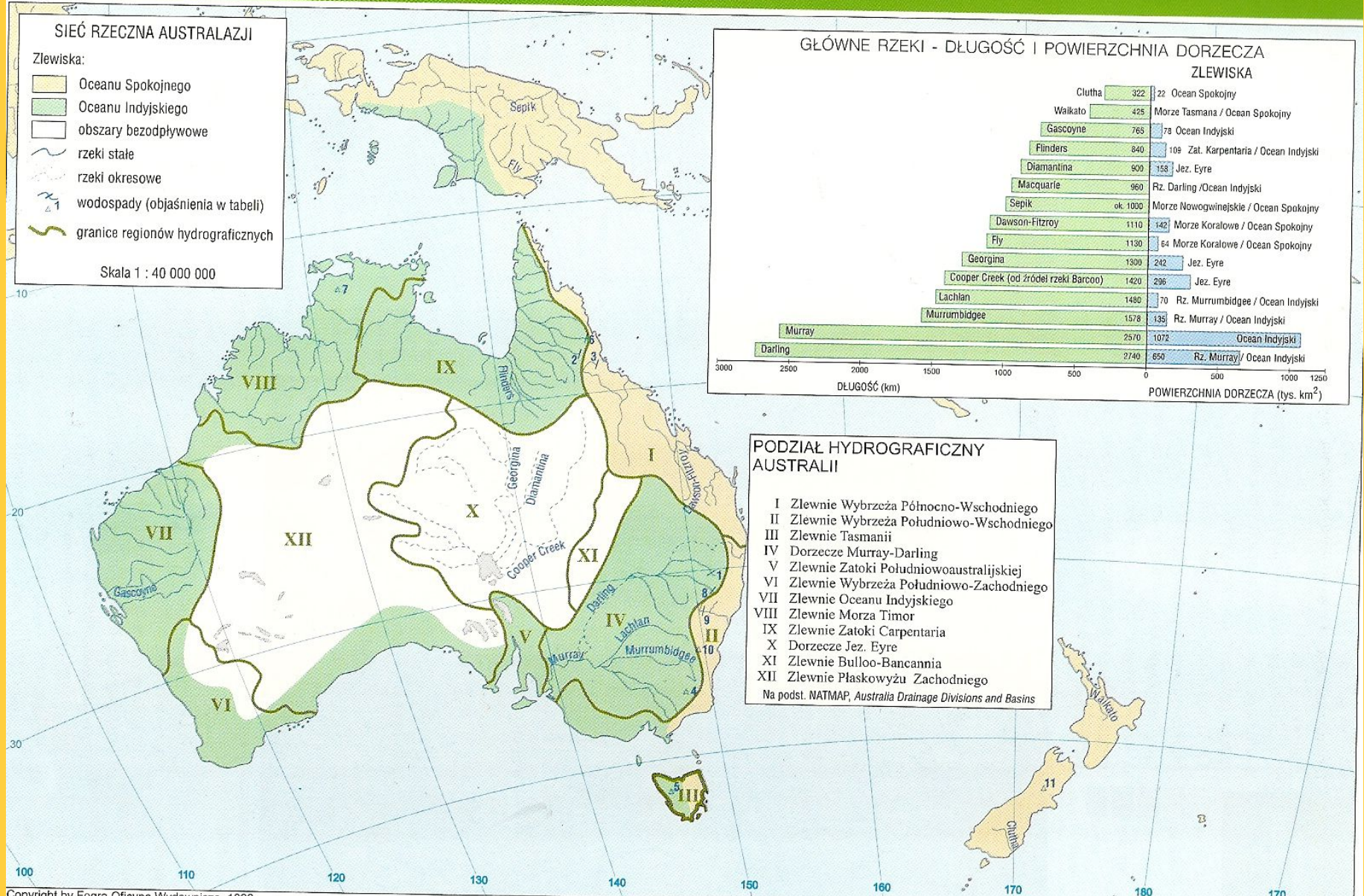
GŁÓWNE RZEKI - DŁUGOŚĆ I POWIERZCHNIA DORZECZA

PODZIAŁ HYDROGRAFICZNY AUSTRALII

- I Zlewnie Wybrzeża Północno-Wschodniego
- II Zlewnie Wybrzeża Południowo-Wschodniego
- III Zlewnie Tasmanii
- IV Dorzecze Murray-Darling
- V Zlewnie Zatoki Południowoaustralijskiej
- VI Zlewnie Wybrzeża Południowo-Zachodniego
- VII Zlewnie Oceanu Indyjskiego
- VIII Zlewnie Morza Timor
- IX Zlewnie Zatoki Karpentaria
- X Dorzecze Jez. Eyre
- XI Zlewnie Bulloo-Bancannia
- XII Zlewnie Płaskowyżu Zachodniego

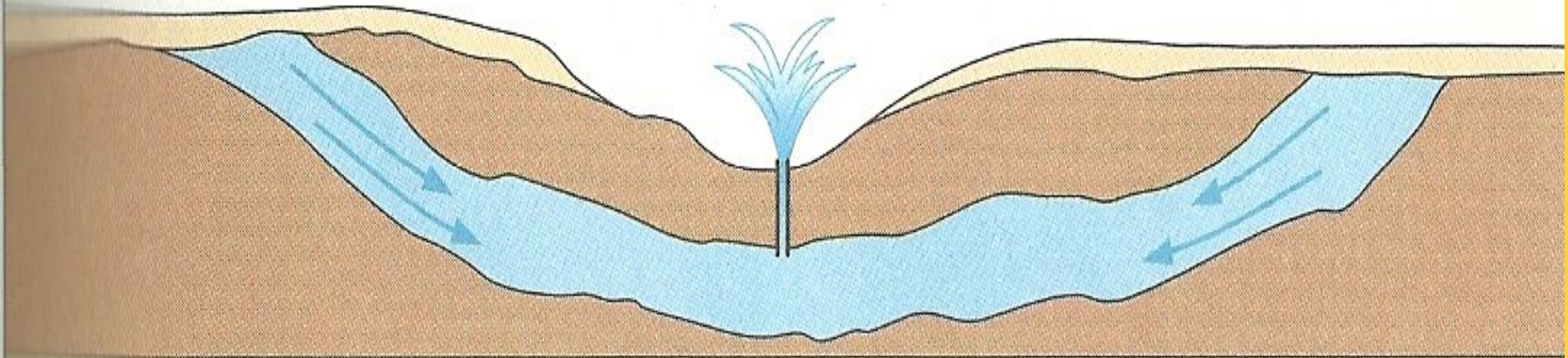
Na podst. NATMAP, Australia Drainage Divisions and Basins

BASEN ARTEZYJSKI

- warstwa nieprzepuszczalna
- warstwa przepuszczalna

- studnia artezyjska
- warstwa wodonośna

Czynniki glebotwórcze gleb Australii i Oceanii

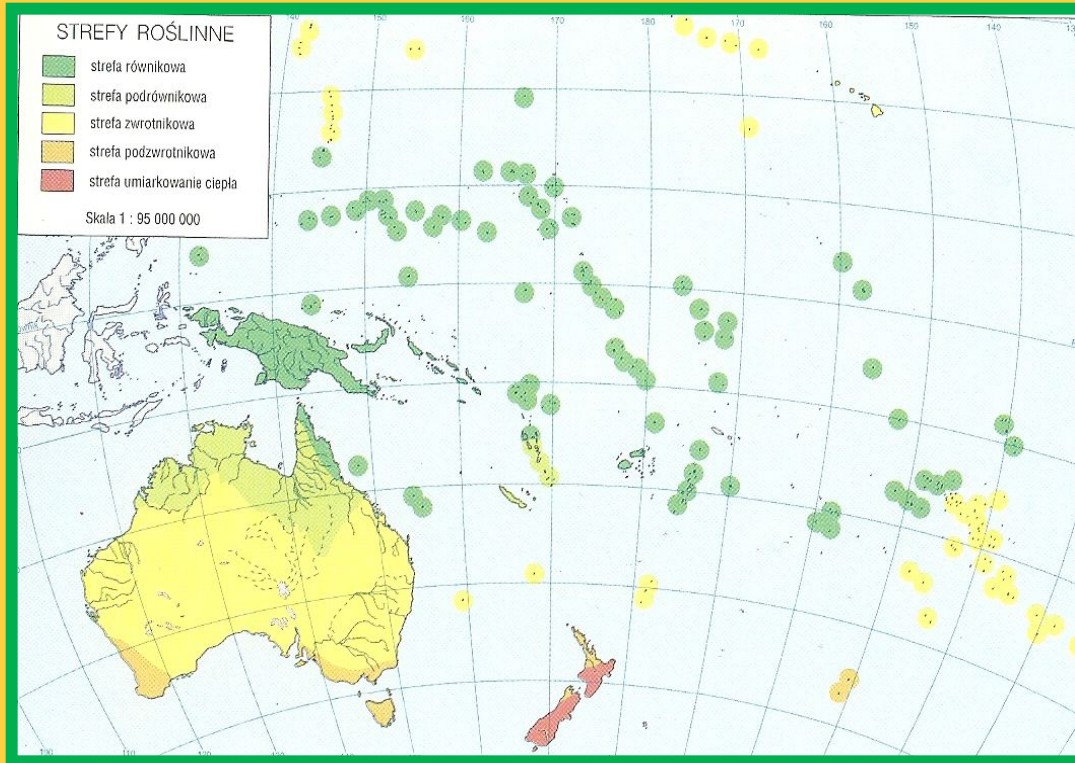
- strefowość klimatyczna i roślinna
- stopień suchości klimatu
- rodzaj podłoża
- ukształtowanie terenu

Gleby strefowe:

- strefa równikowa: północna część Australii i Oceania- czerwone gleby tropikalne, wulkaniczne
- strefa podrównikowa: czerwone i Żółte gleby sawann, czarne gleby tropikalne
- strefa zwrotnikowa : gleby pustynne i sołńczaki
- strefa podzwrotnikowa: brunatnoczerwone gleby
- strefa umiarkowana: gleby brunatne

Gleby astrefowe: wulkaniczne, mady, gleby górskie

Roślinność Australii i Oceanii

strefa równikowa: wiecznie zielone lasy równikowe

strefa podrównikowa: lasy podrównikowe z dużym udziałem eukaliptusów, sawanna

strefa zwrotnikowa: wschodnie wybrzeża zajmują wilgotne lasy zwrotnikowe dalej na zachód występują: lasy parkowe, zbiorowiska krzewiaste typu „scrub”, suche stepy, formacje pustynne i półpustynne

strefa podzwrotnikowa: wilgotne lasy eukaliptusowe, w obszarach suchych formacje twardolistne

Większość Oceanii to formacja wiecznie zielonych lasów równikowych

Świat zwierzęcy Australii i Oceanii

- ❖ izolacja kontynentu w trzeciorzędzie spowodowała rozwój form reliktowych i endemicznych
- ❖ niewielka liczebność ssaków łożyskowych: bobroszczur, pies dingo, nietoperze
- ❖ powszechnie występują torbacze: kangury, misie koala, wombaty, wiewiórki workowate, dziobak i kolczatka
- ❖ endemiczne gatunki ptaków to : strusie emu, kazuary, lirogony, ptaki rajskie,
- ❖ pierwotna flora i fauna uległa przeobrażeniu pod wpływem człowieka. Pojawiły się gatunki, które wobec braku naturalnych wrogów rozmnożyły się nadmiernie np. króliki i opuncje

Turystyka Australii

- ❖ Australia odgrywa mniejszą rolę w turystyce światowej ze względu na oddalenie kontynentu od Europy i Ameryki
- ❖ czynnikiem wpływającym na systematyczny wzrost liczby turystów zagranicznych jest szybki rozwój komunikacji lotniczej
- ❖ najwięcej turystów przyjeżdża z Nowej Zelandii, Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Japonii
- ❖ masowy charakter ma turystyka krajowa- około 80 % ludności spędza urlopy poza domem
- ❖ $\frac{3}{4}$ ludności Australii mieszka w odległości 80 km od wybrzeża

PARKI NARODOWE I TERYTORIA CHRONIONE

- obszary chronione zajmują 814 km²
- 1863 wydano pierwszy akt chroniący krajobraz Tasmanii
- 1879 powstaje na południe od Sydney park narodowy (drugi na świecie)
- środowisko naturalne Australii w porównaniu z innymi kontynentami jest mniej przekształcone ze względu na
  - niekorzystne warunki przyrodnicze dla życia ludzi
  - znaczny odległość od Europy
  - późne odkrycie kontynentu
- ochroną objęte są nie tylko środowiska flory i fauny, ale także tereny zamieszkałe przez rdzenną ludność – Aborygenów